

Datum: 6 december 2024

Nota beleidsaanbevelingen (seksueel) grensoverschrijdend gedrag in de (semi-)publieke ruimte¹

1. Inleiding

Dagelijks ervaren mensen, vooral vrouwen en kwetsbare groepen, situaties van intimidatie, ongewenste aanrakingen, verbale bedreigingen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag. Deze ervaringen hebben een diepgaande impact op het persoonlijke veiligheidsgevoel en belemmeren de vrije toegang tot publieke ruimtes.

Cijfers uit verschillende rapporten zetten de urgentie van het aanpakken van grensoverschrijdend gedrag in de publieke ruimte kracht bij.

- Uit een onderzoek van Plan International België (2019) blijkt dat 91% van de meisjes en jonge vrouwen in België ooit grensoverschrijdend gedrag heeft ervaren in de publieke ruimte. Van deze groep gaf 41% aan dat ze dit wekelijks meemaken.
- Uit de Veiligheidsmonitor van België (2021) blijkt dat meer dan 20% van de Belgische bevolking zich vaak onveilig voelt in de publieke ruimte, met een hoger percentage onder vrouwen (27%) dan mannen (13%).
- Een onderzoek van de Universiteit Gent en Mediaraven uit 2021 toonde aan dat 65% van de jongeren in België melding maakt van grensoverschrijdend gedrag, waarbij ook online grensoverschrijdend gedrag in opmars is.
- Bij vrouwen onder de 30 jaar zegt bijna 70% grensoverschrijdend gedrag te ervaren op sociale media, wat hun gebruik van en vertrouwen in zowel online als fysieke publieke ruimtes beïnvloedt (Plan International, "(Let me) breath", 2021).
- Volgens een enquête van Brussels Mobiliteit (2022) geeft 58% van de vrouwen aan dat grensoverschrijdend gedrag invloed heeft op hun mobiliteitskeuze; velen vermijden openbaar vervoer of bepaalde routes uit angst voor intimidatie.
- Daarnaast toonde de FOD Mobiliteit aan dat 45% van de vrouwen liever de auto kiest boven het openbaar vervoer, specifiek vanwege veiligheidsoverwegingen in het openbaar vervoer. (Vrouwen en Veiligheid in Openbaar Vervoer – 2021)
- Een studie door het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (2020) liet zien dat 40% van de ondervraagde vrouwen bepaalde wijken en buurten vermijdt vanwege negatieve ervaringen in de publieke ruimte.
- Daarnaast heeft grensoverschrijdend gedrag gevolgen voor de sociale activiteiten: zo gaf 25% van de jongeren in een Vlaamse studie aan sociale activiteiten te mijden of te verplaatsen naar 'veiliger' zones. (Vlaams Jeugdonderzoekplatform, "Veiligheidsgevoel en Publieke Ruimte onder Vlaamse Jongeren" – 2020).

Als we inzoomen op evenementen, heeft onderzoek van Karel de Grote hogeschool de belangrijkste drempels voor deelname aangetoond: de moeilijke bereikbaarheid, de kostprijs en het onveiligheidsgevoel. 49% van de respondenten van het onderzoek van het onderzoekscentrum Publieke Impact van de Karel de Grote Hogeschool² naar

¹ Semi-publieke ruimten zijn plekken die iedereen kan betreden, maar ze zijn niet in het bezit van de gemeente. Tegelijkertijd lijken ze openbaar, maar vaak heeft de eigenaar bepaalde regels opgesteld. Bijvoorbeeld openingstijden of gedragsregels, waardoor bepaald publiek wel of niet wordt gestimuleerd om van de ruimte gebruik te maken. De werkvloer en digitale omgeving zitten vervat in de semi-publieke ruimte.

² Meer informatie over het onderzoek "Zij aan Zij" kan je [hier](#) raadplegen.

seksueel grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven uit 2024 geeft aan dat ze niet naar een evenement zijn gegaan door de verwachting dat ze zich onderweg onveilig zouden voelen, 31% omdat er een kans zou zijn op seksueel grensoverschrijdend gedrag (42% bij de 18-34-jarigen).

Deze cijfers onderstrepen de urgentie voor beleidsmakers en lokale besturen om concrete maatregelen te nemen, die bijdragen aan een veiligere, inclusieve en respectvolle publieke ruimte voor alle burgers.

(Seksueel) Grensoverschrijdend gedrag³ is een complex probleem en raakt diverse beleidsdomeinen, beleidsniveaus en politieke bevoegdheden. De diversiteit van de oorzaken, voortkomend uit individuele, sociale, culturele of structurele factoren, benadrukt de noodzaak van een transversale en gecoördineerde aanpak.

In deze nota pleiten we voor het creëren van een veilige en inclusieve publieke ruimte door grensoverschrijdend gedrag preventief aan te pakken, slachtoffers te ondersteunen en meldingsmogelijkheden laagdrempelig en duidelijk beschikbaar te maken. Dit vereist een gecoördineerde aanpak op Vlaams, federaal en lokaal niveau, met nadruk op bewustwording, educatie, en het versterken van samenwerking tussen overheden en maatschappelijke organisaties. Door data-gestuurde beleidsvorming, preventieve aanpassingen in de publieke ruimte en de inzet van campagnes en omstaandertrainingen, draagt de nota bij aan een samenleving waar iedereen zich vrij en veilig kan bewegen.

De VVSG heeft in 2024 het thema “grensoverschrijdend gedrag” op diverse sectorale netwerken (omgeving, preventie & veiligheid, vrije tijd, economie) voor medewerkers van lokale besturen geagendeerd om een beter zicht te krijgen op:

- Lokale drempels
- Goede praktijken, tools of instrumenten
- Lokale noden

Ook op het lerend netwerk straatintimidatie van de stad Gent (Plan Samenleven) werd dit thema besproken en feedback verzameld.

Enkele algemene bevindingen uit deze feedbackronde:

- Weinig lokale besturen hebben kennis en expertise rond dit thema.
- Bij weinig lokale besturen staat dit hoog op de agenda. Het komt op de agenda naar aanleiding van een concreet incident, maar urgentie verdwijnt na een tijd dan weer. M.a.w. we zien eerder een ad hoc werking.
- Het thema wordt vooral opgenomen vanuit de domeinen preventie & veiligheid, integratie/samenleven en gelijke kansen. Expertise kunnen we vooral binnen

• ³ Grensoverschrijdend gedrag is voor geweld (zowel fysiek als psychisch), pesterijen en ongewenst seksueel gedrag. Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag is een overkoepelende term voor alle vormen van seksuele interactie waarbij iemands grenzen niet worden gerespecteerd. Wederzijdse toestemming, gelijkwaardigheid en vrijwilligheid ontbreken.

• Gelijkwaardigheid: "We spreken van gelijkwaardigheid als alle betrokkenen aan elkaar gewaagd zijn. Er is geen groot verschil in aantal (tussen de betrokkenen), autoriteit, macht, (werk)ervaring, intelligentie, leeftijd, fysieke, cognitieve of emotionele ontwikkeling. Wanneer er een ongelijke machtsverhouding is, kan daar misbruik van gemaakt worden".

• Vrijwilligheid: "Vrijwilligheid betekent dat niemand wordt gedwongen of onder druk wordt gezet. Dit is ook onvrijwillig seksueel gedrag: subtiele dwang en druk (iemand overhalen tot seks of manipulaties waarvan iemand zich pas later bewust wordt), verleiding, beloning en beloftes (bv geld of promotie), dreiging, chantage of geweld".

deze domeinen situeren. Ook dankzij de financiering van Plan Samenleven (actie straatintimidatie). Binnen de domeinen economie, vrije tijd, omgeving staat dit thema veel minder prominent (tot helemaal niet) op de agenda. Het wordt wel als belangrijk aangestipt, maar er is een gebrek aan (politiek) draagvlak, capaciteit en expertise.

- We zien een groot verschil tussen (centrum)steden en (kleine) gemeenten op vlak van:
 - Kennis en expertise rond dit thema
 - Prioriteit van het bestuur

Rekening houdend met bovenstaande, pleiten we voor het ondersteunen en versterken van lokale besturen bij het ontwikkelen van beleid rond grensoverschrijdend gedrag door middel van richtlijnen, financiering, training, expertise en het opschalen en breder uitrollen van succesvolle lokale initiatieven.

2. Aanbevelingen Vlaamse overheid

2.1. Data en Monitoring: Investeer in het in kaart brengen van grensoverschrijdend gedrag, gegevensverzameling op lokaal niveau faciliteren en ondersteuning bieden bij het analyseren en gebruiken van deze gegevens.

- Stimuleer het verzamelen van gegevens op Vlaams niveau over de omvang en aard van grensoverschrijdend gedrag in steden en gemeenten. Dit omvat de typen gedrag/vormen, locaties, betrokken partijen en omstaanderinterventies.
- Faciliteer wetenschappelijk onderzoek naar grensoverschrijdend gedrag om inzicht te krijgen in patronen en het effect van beleidsmaatregelen. Het faciliteren van onderzoek naar de oorzaken en gevolgen van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag kan lokale besturen helpen bij het ontwikkelen van evidence-based beleid en programma's. We verwijzen hierbij bijvoorbeeld naar het onderzoek "Zij aan Zij" van Karel de Grote Hogeschool rond seksueel grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven.
- Stimuleer lokale besturen om actief data te verzamelen rond grensoverschrijdend gedrag, gebruikmakend van beschikbare tools zoals de gemeente-stadsmonitor (relevante indicatoren: 'Buurthinder: lastiggevallen worden op straat'; 'Misdrijven: misdrijven tegen fysieke integriteit'; 'Onveiligheidsgevoel in de buurt'; 'Onveiligheidsgevoel in de gemeente') en politiegegevens. Het verstrekken van richtlijnen voor gegevensverzameling en het delen van best practices hierrond kan ook waardevol zijn.
- Sommige lokale besturen, zoals onder andere de stad Gent, gebruiken reeds deze databronnen (gemeente-stadsmonitor, lokale politie) om gegevens te verzamelen als basis voor een lokaal beleid. Deze besturen geven aan dat dit niet voldoende is om een goed zicht te krijgen op grensoverschrijdend gedrag. Meer en betere data zijn nodig in functie van urgentiebesef.
 - Onderzoek hoe de gemeente-stadsmonitor kan uitgebreid worden met indicatoren om een beter zicht te krijgen op het fenomeen grensoverschrijdend gedrag op lokaal niveau.

- Bied lokale besturen concrete tools⁴ om gegevens te verzamelen. Ondersteun, verfijn en breid initiatieven zoals bijvoorbeeld het Safer Cities Platform van Plan International⁵ verder uit. Dergelijke initiatieven zijn waardevol voor lokale besturen om een vinger aan de pols te houden, mits hierbij rekening wordt gehouden met de lokale realiteit.
- Betrek bij de ontwikkeling van dergelijke tools of ondersteuningsaanbod het lokale niveau of de VVSG.
- Ontwikkel een uniform begrippenkader en registratietools/-instrumenten voor het registreren van meldingen. Dit kader helpt om gegevens op consistente wijze te verzamelen, te delen en te vergelijken tussen het Vlaams meldpunt grensoverschrijdend gedrag, lokale initiatieven en andere gelijke kansen organen.
- Stimuleer de organisatie van 'safety walks' en andere burgerparticipatie-initiatieven om onveilige locaties in kaart te brengen. Deze initiatieven bieden waardevolle data en inzicht in risicogebieden binnen de publieke ruimte. Antwerpse jongeren hebben bijvoorbeeld, in het kader van het project Safer Cities, een safety walk georganiseerd. In groepjes van 4 wandelden ze door verschillende Antwerpse buurten om de plaatsen in kaart te brengen waar een onveiligheidsgevoel heerst bij jongeren. Dat deden ze samen met de schepen voor gelijke kansen.
- Zet in op het verhogen van de meldingsbereidheid. 2,5% van de slachtoffers meldt een SGG-incident bij de politie of een andere instantie, 6% van de getuigen meldt een SGG-incident. Zie lokale besturen hierbij als een partner.

2.2. Gecoördineerd beleid en Actieplan: ontwikkel een gecoördineerd breed actieplan dat zowel preventie, protectie, participatie en prosecutie omvat. Dit plan houdt rekening met lokale realiteiten en moet een transversaal karakter hebben.

- Stap af van versnipperde sectorale actieplannen rond grensoverschrijdend gedrag. Streef naar een gecoördineerd Vlaams beleid rond (alle vormen van) (seksueel) grensoverschrijdend gedrag met betrokkenheid van de prioritaire beleidsdomeinen (cfr. infra) en de andere bestuursniveaus (federaal⁶ én lokaal).
- Elk beleidsdomein heeft nood aan eigen acties tegen (seksueel) grensoverschrijdend gedrag (cfr. infra). Elke sector heeft eigen kenmerken en kwetsbaarheden, die vragen om interventies die aansluiten bij de specifieke context. Het Vlaamse horizontale beleid rond diversiteit en gelijke kansen kan een faciliterende en ondersteunende rol vervullen door gezamenlijke doelstellingen te formuleren waaraan elk beleidsdomein bijdraagt. Op lokaal niveau komen immers alle beleidsdomeinen samen. Een

⁴ In Nederland maakt de stad Rotterdam gebruik van de stopAPP: <https://www.rotterdam.nl/straatintimidatie>; <https://openrotterdam.nl/605-downloads-en-276-meldingen-wat-deed-de-stopapp-tegen-seksuele-straatintimidatie-in-2022/>

⁵ Via het digitaal platform Safer Cities kunnen inwoners de openbare plaatsen waar ze zich ongemakkelijk, bang, of net gelukkig en veilig voelen identificeren en delen. Door een locatie op de kaart aan te duiden en hun ervaringen weer te geven, worden echte verhalen van bewoners onthuld en zichtbaar gemaakt. De verzamelde informatie brengt de problematiek van (seksuele) intimidatie in steden duidelijker in kaart via de stem van de inwoners zelf. Op basis van de resultaten kunnen lokale besturen problemen identificeren en oplossingen formuleren.

⁶ Inspirerend kan de Nederlandse aanpak zijn: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aanpak-seksueel-grensoverschrijdend-gedrag-en-seksueel-geweld/nationaal-actieprogramma-aanpak-seksueel-grensoverschrijdend-gedrag-en-seksueel-geweld>

horizontale aanpak op Vlaams niveau komt dan ook ten goede aan lokale besturen en praktijken.

- Heb in dit actieplan aandacht voor een goed evenwicht tussen acties die zich richten op: preventie, protectie, participatie en prosecutie. Houd rekening met (beluister) en respecteer bij de opmaak van een dergelijk actieplan de lokale realiteit.
- Richt een taskforce grensoverschrijdend gedrag op om dit beleid en actieplan uit te tekenen. Betrek hierbij alle bestuursniveaus.
- Benoem een coördinator binnen de Vlaamse administratie en op politiek niveau een coördinerend minister om deze taskforce te leiden.
- Op Vlaams niveau volgt idealiter een stuurgroep de voortgang van dit actieplan op. Voor de uitvoering en monitoring van dit beleidsdomein overschrijdende actieplan is, ons inziens, het Vlaamse gelijkemansbeleid het best geplaatst om een coördinerende rol te spelen, aangezien een dergelijk plan een integrale verantwoordelijkheid van de volledige Vlaamse regering is en niet aan één minister toebehoort.

2.3. Sensibilisering en campagnes: rol een Vlaamse sensibiliseringscampagne uit over grensoverschrijdend gedrag, afgestemd met lokale besturen, doelgroepgericht en gericht op het bespreekbaar maken van wensen en grenzen in de publieke ruimte.

- Informeer lokale besturen over de normen in de wet- en regelgeving om (seksueel) grensoverschrijdend gedrag te voorkomen, te herkennen en aan te pakken. Het vergroten van de bekendheid van de verschillende wet- en regelgeving kan gepaard gaan met een sensibiliseringscampagne. (idealiter ook afgestemd met federale en lokale campagnes). Ter inspiratie: de stad Gent heeft een brochure⁷ gemaakt met een overzicht van juridisch⁸ en moreel⁹ grensoverschrijdend gedrag.
- Reik overkoepelende formats aan (bijv. campagnes, themadagen,...) waar lokale besturen gemakkelijk op kunnen inhaken. Het normaliseren van gesprekken over wensen en grenzen en het aanspreken op grensoverschrijdend gedrag moet worden gestimuleerd. Een gecoördineerde Vlaamse sensibiliseringscampagne, participatief vormgegeven en afgestemd met lokale besturen, en moduleerbaar naar de specifieke lokale context van een gemeente, is noodzakelijk voor een efficiënte en impactvolle aanpak op zowel Vlaams als lokaal niveau.
- Heb in campagnes aandacht voor slachtoffers, omstaanders én (potentiële) plegers. Veel potentiële plegers identificeren zich immers niet als pleger. Aandacht voor acties naar (potentiële) plegers ontbreekt op dit moment en lokale besturen zijn hier zoekende in: Hoe kunnen we preventief werken aan een doelgroep die niet duidelijk is? Faciliteer deze zoektocht van lokale besturen door het ondersteunen van initiatieven zoals de werkgroep rond (potentiële) plegers van de stad Gent.
- Heel wat lokale besturen hebben de afgelopen jaren lokale campagnes¹⁰ uitgewerkt en uitgevoerd. Er bestaan al heel wat goede lokale praktijken. De Vlaamse overheid

⁷https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/Nee%20is%20Nee_infociche%20moreel%20en%20juridisch%20seksueel%20grensoverschrijdend%20gedrag.pdf

⁸ Met juridisch grensoverschrijdend gedrag bedoelen we alle feiten en fenomenen die in het wetboek van strafrecht zijn opgenomen. Een juridisch grensoverschrijdend gedrag is altijd moreel grensoverschrijdend.

⁹ Onder moreel grensoverschrijdend gedrag verstaan we gedrag dat, hoewel het niet onder het strafrecht valt, verwerpelijk is omdat het de integriteit en identiteit van individuen ernstig kan ondermijnen.

¹⁰ Voor goede praktijken verwijzen we naar de kennispagina grensoverschrijdend gedrag van de VVSG.

dient niet van nul te beginnen. Versterk en schaal praktijken die werken op en rol deze uit in Vlaanderen.

- Gecoördineerde campagnes zijn belangrijk in het kader van het creëren van maatschappelijk draagvlak voor het uitrollen van een beleid. Hiernaast blijft het belangrijk om complementair hieraan voldoende middelen vrij te maken om op lokale en doelgroepgerichte uitdagingen te (kunnen blijven) werken.

2.4. Ondersteuning en instrumenten: bied tools en goede praktijken aan via de VVSG en andere platforms, inclusief structurele financiering voor acties zoals straatintimidatie en omstaandertrainingen.

- Het verstrekken van financiële middelen aan lokale besturen stelt hen in staat om effectieve programma's en initiatieven gericht op het voorkomen en aanpakken van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag te ontwikkelen en uit te voeren. Dit kan onder meer het financieren van preventieve maatregelen, opleidingen voor medewerkers en campagnes, om bewustzijn te vergroten, omvatten. Via het Plan Samenleven kunnen lokale besturen tot eind september 2025 projectfinanciering krijgen voor de opmaak en uitrol van een actieplan straatintimidatie en de organisatie van omstaandertrainingen. Zorg voor een continuering en structurele cofinanciering.
- Verzamel en ontsluit effectieve praktijken¹¹ en ontwikkelde instrumenten rond (seksueel) grensoverschrijdend gedrag (lokale besturen, gelijke kansen organisaties) via platforms zoals de VVSG-praktijkenbank en VVSG-kennispagina rond grensoverschrijdend gedrag. Zorg ervoor dat deze kennis breed toegankelijk is voor lokale besturen.
- Ook het lerend netwerk gelijke kansen (tot 2024 trekker ABB) en het lerend netwerk straatintimidatie (trekker mentorbestuur stad Gent, ondersteund door VVSG) zijn ideale platformen om uitwisseling tussen lokale besturen te faciliteren.
- Schaal lokale praktijken die werken op, erken de inspanningen van de lokale besturen die hierrond pionieren en zorg voor de nodige ondersteuning en financiering bij de implementatie op lokaal niveau.
- Stimuleer de ontwikkeling en implementatie van ondersteunende instrumenten rond (seksueel) grensoverschrijdend gedrag voor lokale besturen gebaseerd op (wetenschappelijk) onderzoek. Focus hierbij op die uitdagingen en sectoren die nu nog onderbelicht zijn. Ondersteun expertiseorganisaties om lokale besturen maximaal te bereiken, betrekken en ondersteunen. We moedigen initiatieven zoals de Toolbox Veilige Publieke Ruimte voor lokale besturen van Sensoa aan. Zorg tegelijkertijd voor de nodige ondersteuning zodat deze instrumenten effectief worden geïmplementeerd.
- Heb hierbij de nodige aandacht voor de ondersteuning van kleine gemeenten met weinig expertise en capaciteit. Benut de kennis en expertise van ervaren lokale besturen om andere, minder ervaren gemeenten te ondersteunen. Reik ondersteunende instrumenten aan die implementeerbaar zijn in kleine gemeenten.
- Stimuleer en moedig een structureel (preventief) lokaal beleid rond grensoverschrijdend gedrag aan in plaats van het voeren van losse acties en een ad

¹¹ Zie bijvoorbeeld de databank van Movisie effectieve sociale interventies. https://www.movisie.nl/databank-effectieve-sociale-interventies/interventies?f%5B0%5D=thema_interventions%3A6870

hoc beleid gebaseerd op het oplossen van urgente problemen die zich stellen. Reik hiervoor een model lokaal actieplan aan dat lokale besturen kunnen overnemen en hooguit nog hoeven aan te passen aan lokale noden.

- Informeer lokale besturen over ontwikkelingen op Vlaams, Federaal en Europees niveau. Gebruik hiervoor de bestaande platformen en partners (VVSG en haar lerende netwerken).
- Zorg dat elke sector handelingsprotocollen¹² heeft en maak die mee bekend.
- Ondersteun lokale besturen op vlak van technologische middelen en systemen om de preventie en aanpak van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag te verbeteren. Dit kan bijvoorbeeld het gebruik van online meldingsplatforms, monitoringssystemen, digitale opleidingen (e-learnings) of communicatietechnologieën omvatten.

2.5. Integratie in beleidsdomeinen: bevorder gender inclusieve en veilige openbare ruimtes door richtlijnen en criteria te integreren in sectorale beleidsdomeinen

Gelijke kansen

- Ondersteun lokale besturen bij het ontwikkelen en uitrollen van lokale actieplannen tegen grensoverschrijdend gedrag en het organiseren van omstaandertrainingen. Zorg voor structurele cofinanciering opdat lokale besturen de acties rond grensoverschrijdend gedrag duurzaam kunnen verankeren in de reguliere werking.
- Geef aandacht aan intersectionaliteit en ondersteun lokale besturen hierbij (bijvoorbeeld LGBTI+ en migratieachtergrond).
- Werk preventief aan grensoverschrijdend gedrag door in te zetten op een genderbeleid en gendermainstreaming (cfr. Gender Equality Plan).

Binnenlands bestuur en stedenbeleid

- Stimuleer lokale besturen om genderplanning¹³/genderinclusie op te nemen als criterium bij de beoordeling van stadsvernieuwingprojecten.

Omgeving

- Maak de genderplanningsmethodiek voor inclusieve en veilige publieke ruimtes, met nadruk op participatie, bekend bij lokale besturen. Genderplanning is een benadering van stadsplanning die rekening houdt met de verschillende noden en ervaringen van vrouwen en mannen in de publieke ruimte. Traditioneel werden steden en openbare ruimte voornamelijk ontworpen voor en door mannen. Genderplanning stelt het patriarchale perspectief ter discussie en benadrukt dat vrouwen en mannen vanwege hun verschillende levenservaringen en sociale rollen de stad anders ervaren. Door rekening te houden met deze verschillen, kan de publieke ruimte beter worden ontworpen om aan de noden van alle burgers te voldoen, ongeacht hun geslacht. Met genderplanning creëren we een meer inclusieve en gelijkwaardige publieke ruimte waarin iedereen zich veilig en comfortabel voelt. Voorbeeld en pionier op dit domein

¹² <https://www.grenswijs.be/maak-op-grenswijs-een-handelingsprotocol-op-maat-van-jouw-organisatie>

¹³ een actieve benadering van planning waarbij de sekse als kernvariabele of criterium wordt genomen en ernaar wordt gestreefd een expliciete genderdimensie in het beleid of de actie te integreren. Bron: European Institute for gender Equality.

is de Oostenrijkse stad Wenen.¹⁴ In onze contacten met lokale besturen blijkt echter dat deze methodiek niet breed bekend is en niet breed wordt toegepast.

- Ontwikkel een diversiteitstoets en integreer deze toets in het planproces waarbij rekening wordt gehouden met noden en ervaringen van diverse 'doelgroepen': kinderen, ouderen, personen met een handicap, vrouwen, enz. én met verschillende contexten: een ruimte wordt overdag anders gebruikt dan 's nachts.
- Stimuleer het gebruik van Crime Prevention Through Environmental Design¹⁵ (CPTED) in de inrichting van de publieke ruimte, zonder te vervallen in 'vijandige architectuur'¹⁶ en zonder de genderplanningsmethodiek te vergeten. Het doel van CPTED is om een specifiek gebied (stad, dorp, buurt, gebouw, ruimte) zodanig te plannen, ontwerpen, gebruiken en beheren dat gebruikers zich er veilig voelen en er minder incidenten, zoals criminaliteit, geweld en overlast voorkomen. CPTED is een multidisciplinair proces waardoor ongewenst gedrag geen kans krijgt en gewenst gedrag juist gestimuleerd wordt.
- Heel wat lokale besturen voeren aanpassingen in de publieke ruimte door, bijv. slimme verlichting, meer camera's etc. Reik goede praktijken aan.
- Stimuleer lokale besturen om in te zetten op participatie en betrokkenheid van burgers bij de inrichting van een veilige publieke ruimte. Door bijvoorbeeld het inzetten van 'safety walks', met aandacht voor verschillende doelgroepen, kunnen onveilige plaatsen in kaart worden gebracht.
- Stel als Vlaamse overheid model formuleringen ter beschikking die ertoe bijdragen dat lokale overheidsopdrachten die betrekking hebben op de publieke ruimte aandacht hebben voor het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag en een hoge sociale veiligheid.

Mobiliteit

- Stimuleer (of introduceer) de genderplanningsmethodiek bij de ontwikkeling van inclusieve en veilige mobiliteitsinfrastructuur.¹⁷
- Zet in op onderzoek rond vrouwvriendelijke mobiliteit en deelmobiliteit, een mooi voorbeeld is het SMEP-project¹⁸, gefinancierd met federale middelen (FOD mobiliteit).
- Maak werk van de conclusies van het SMEP-project.
 - (1) intimidatie blijft één van de belangrijkste problemen waarmee vrouwen te maken hebben bij het gebruik van het openbaar vervoer (en minder bij het gebruik van deelmobiliteit);
 - (2) het transportsysteem als geheel is voornamelijk ontworpen vanuit een mannelijk perspectief, focus op werkmobiliteit (pendelen) waarbij meer vrouwelijke behoeften onbedoeld werden vergeten zoals zorgmobiliteit, kinderen naar de opvang of school brengen;

¹⁴ <https://www.wien.gv.at/stadtentwicklung/alltagundfrauen/pdf/sicherheit-la.pdf>. Een mooi initiatief was de studiedag Gender- studiedag ruimte en mobiliteit van het netwerk duurzame mobiliteit. [Gender - studiedag ruimte en mobiliteit 2023 | Netwerk Duurzame Mobiliteit \(duurzame-mobiliteit.be\)](https://www.duurzame-mobiliteit.be/); Zie ook WAT IS ER NODIG VOOR DE FEMINISTISCHE STAD? Van Zijkant: de <https://www.zijkant.be/wat-is-er-nodig-voor-de-feministische-stad/>; <https://avanti-almere.nl/een-feministische-kijk-op-stadsplanning/>

¹⁵ <https://www.svob.nl/veilig-ontwerp-beheer/>; <https://www.zijkant.be/wat-is-er-nodig-voor-de-feministische-stad/>

¹⁶ <https://shapingeurope.eu/nl/de-dreiging-van-hostile-architecture/>

¹⁷ <https://www.duurzame-mobiliteit.be/nieuws/gender-studiedag-ruimte-en-mobiliteit-2023>

¹⁸ SMEP staat voor Shared Mobility Equity Principles. Bron: <https://www.mpact.be/project-evenement/smep-shared-mobility-equity-principles/>

- (3) digitalisering kan leiden tot meer vervoersarmoede bij kwetsbare gebruikers, voornamelijk onder vrouwen;
- (4) mannen gebruiken veel vaker micromobiliteit (vooral deelsteps en deelfietsen) dan vrouwen; maar bakfietsen hebben een groot potentieel voor vrouwen (boodschappen + kinderen)
- (5) zowel mannen als vrouwen steunen specifieke maatregelen om de veiligheid van vrouwen te verhogen.
- (6) Personeelsbeleid. Uit het SMEP-project blijkt dat zowel mannen als vrouwen de invoering van geanonimiseerde CV-screening, om het aandeel vrouwen in de transport- en mobiliteitssector te vergroten, steunen.
- Implementeer in het actieplan van De LIJN het 'nachtstop'-systeem.¹⁹ Dit systeem werd ingevoerd in o.a. Valencia (Spanje) en Kalmar (Zweden). Nachtbussen zetten passagiers af tussen reguliere bushaltes (nattstopp. = nachthalte), zodat passagiers (vrouwen en mannen) dicht bij hun bestemming zijn. Implementeer de principes over kwalitatieve inrichting van de openbare ruimte ook bij mobiliteitsontwikkeling.²⁰
- Blijf inzetten op het opleiden van personeel van het openbaar vervoer in het omgaan met grensoverschrijdend gedrag.
- Heb ook aandacht voor taxi chauffeurs. Zij kunnen een waardevolle rol spelen in het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag en kunnen bijdragen aan een veilige omgeving, gezien hun directe en vaak persoonlijke interacties met passagiers en hun aanwezigheid in verschillende steden en binnen het uitgaansleven:
 - Bewustwording en training rond het herkennen en signaleren van grensoverschrijdend gedrag of het omgaan met drinken passagiers.
 - Het opzetten van een eenvoudige meldingsprocedure kan chauffeurs aanmoedigen om verdachte situaties door te geven. Dit kan in samenwerking met de politie of lokale besturen.
 - Taxi's kunnen als "veilige zones" worden gepromoot, waar iedereen, vooral vrouwen of andere kwetsbare groepen, terecht kan wanneer ze zich onveilig voelen.
 - Plaatsen van duidelijke, zichtbare informatie over meldpunten en hulplijnen in taxi's, bijvoorbeeld met stickers of posters, biedt passagiers laagdrempelige informatie over waar ze terecht kunnen voor hulp. Dit kan tevens een preventieve werking hebben.

Welzijn en zorg

- Coördineer slachtofferzorg beter tussen de Vlaamse ministers van Gelijke Kansen en Welzijn en Justitie en Handhaving, om een geïntegreerde aanpak te waarborgen. Vergeet hierbij ook de andere beleidsniveau lokaal en federaal. Ook hier is het

¹⁹ <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/transport>

Enkele Europese steden maken al gebruik van dit systeem Valencia, en ook de Zweedse regio Kalmarlan., <https://kalmarlanstrafik.se/reseinformation/under-resan/nattstopp/>

²⁰ In Frankrijk begonnen de nationale spoorwegmaatschappij SNCF en het Openbaar Vervoer -bedrijf RATP in Parijs in 2015 wandelingen in hun stations te organiseren om informatie te verzamelen over de veiligheidspercepties van vrouwen en om de stations ontwikkeling te verbeteren

Soortgelijke initiatieven bestaan ook al in België, waar Tous à Pied 'marches exploratoires' organiseert om de kwaliteit van de openbare ruimte voor vrouwen te verbeteren, of de 'Walkshops' georganiseerd door Kind & Samenleving in Brussel, waarmee men wil begrijpen hoe jonge meisjes de openbare ruimte ervaren. Uit SMEP-rapport. Het zou gunstig zijn om dit concept uit te breiden naar het Vlaams en Belgische openbaarvervoer, Parkeerplaatsen, mobipunten of park-and-rides om de veiligheid en het veiligheidsgevoel er te vergroten

noodzaak om goed af te stemmen met de federale Zorgcentra na Seksueel Geweld.²¹

- Zet in op de bekendmaking van de Zorgcentra na Seksueel geweld via Vlaamse campagne(s).
- Zet in op ondersteuning van medewerkers, zeker eerstelijnsmedewerkers, rond het voorkomen van en omgaan met grensoverschrijdend gedrag via opleiding.

Economie (horeca en evenementenbeheer)

- Reik een standaard aanpak aan rond grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven voor lokale besturen waar lokale besturen op verder kunnen bouwen. De stad Gent heeft in 2024 een charter en toolbox²² ontwikkeld voor een veilig en inclusief nachtleven. Dit materiaal kan hiervoor als basis dienen. Zo hebben onder andere Leuven²³ en Turnhout zich gebaseerd op het materiaal van Gent om een aanpak en toolbox op maat van hun stad uit te werken.
- Zet in op het in kaart brengen en ontsluiten van goede lokale praktijken rond de preventie van grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven. De praktijkenbank van de VVSG is hiervoor een dankbaar instrument.
- Ontsluit materiaal dat ontwikkeld wordt door Vlaamse expertise partners (bijv. handelingsprotocol VAD²⁴) gericht naar en relevant voor lokale besturen.
- Zorg voor safe(r) spaces²⁵ in fuifzalen en op evenementen en werk een duidelijke visie en een kader uit rond wat safe(r) spaces zijn. Safe(r) spaces zijn ook alleen maar nuttig bij een totaalaanpak (preventieve acties, structurele aanpassingen,...) en een duidelijk beleid vanuit de organisatie. Cavariva heeft dankzij het project 'Veilige(re) en vertrouwde omgeving' relevant materiaal ontwikkeld:
 - Een draaiboek²⁶ waarbij je stap voor stap leert hoe jij en/of jouw organisatie zelf een 'Veilige(re) en Vertrouwde Omgeving' of 'Safe(r) Space' kan organiseren.
 - Een beleid²⁷ rond ongewenst gedrag met een procedure voor meldingen en een stappenplan om meldingen te behandelen.
- Zorg ook voor safe(r) spaces in de horeca, bv. Door het aanbieden van opleidingen voor barpersoneel rond hoe ze moeten reageren als ze seksueel grensoverschrijdend gedrag zien gebeuren, naar wie ze kunnen bellen (politie, zorgcentrum na seksueel geweld). Voorzie standaard een korte opleiding voor personeel, gezien de vele personeelwissels in deze sector. We verwijzen hierbij naar de materialenpagina [Materialen Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag in het uitgaansleven | VAD](#) ontwikkeld door Pimento, VAD en Sensoa.

²¹ <https://zsg.belgium.be/nl>

²² <https://stad.gent/nl/ondernemen/nightlife-gent/nightlife-en-preventie-rond-drugs-alcohol-en-overlast/veilig-nachtleven-tips-en-tools/toolbox-seksueel-grensoverschrijdend-gedrag>

²³ https://www.leuven.be/sites/leuven.be/files/documents/2024-05/Informatiebundel_grensoverschrijdend_gedrag_V1_mei2024.pdf

²⁴ <https://www.vad.be/catalogus/detail/materialen-seksueel-grensoverschrijdend-gedrag-in-het-uitgaansleven>

²⁵ Een safe(r) space is een veilige omgeving waar mensen zichzelf kunnen zijn zonder veroordeeld, gediscrimineerd of slachtoffer van (fysiek & psychologisch) geweld te worden. Het is een plek waar mensen bij gelijkgestemden kunnen thuiskomen. Door toevoeging van de 'r' tonen organisaties aan dat ze beseffen dat ze niet 100 procent kunnen garanderen dat iedereen veilig is in de ruimte, omdat ieder uniek persoon andere ervaringen en noden heeft. Wat veilig is voor de ene persoon, is dat misschien niet voor de ander. Het streefdoel blijft wel om een safe space te bieden aan iedereen die aanwezig is.

²⁶ <https://www.cavariva.be/VVOdraaiboek>

²⁷ <https://www.cavariva.be/beleid-ongewenst-gedrag>

- Reik dus ook hier uniforme principes aan en ontsluit goede praktijken. Vermijd dat lokale besturen telkens opnieuw het warm water moeten uitvinden. Voorzie hierbij de nodige ondersteuning door experts en expertise organisaties.
- Ondersteun online & face-to-face trainingen op maat van de sector en afgestemd met de sector. Houd rekening met verschillende snelheden (zij die nog overtuigd dienen te worden, zij die op zoek zijn naar tools en handvatten en zij die al veel doen maar op zoek zijn naar meer expertise) en kies voor maatwerk.
- De sector ziet niet altijd het belang in van een aanpak rond grensoverschrijdend gedrag. Er is weerstand. Maak werk van sensibiliseringsacties naar de sector afgestemd met het lokaal niveau.
- Bied diverse ondersteuning voor professionele organisatoren van grote evenementen.
- Stimuleer lokale besturen om ook voor niet-professionele organisatoren van kleine evenementen initiatieven op te zetten, door bijvoorbeeld aandacht voor GOG (affiches, training, e.d.) te integreren in de aanvraagprocedure voor evenementen (vergunningen, evenementenloket, subsidies,...).

Jeugd- en sportbeleid

- Ondersteun en versterk jeugd- en sportmedewerkers op vlak van kennis over de (seksuele) ontwikkeling van kinderen en jongeren, vaardigheden om hierover in gesprek te gaan, om genderstereotypen in vraag te stellen, mythes de doorbreken, etc.
- Jeugdwerk en sport zijn een hefboom om te werken aan allerlei vaardigheden en bieden een plek voor experiment om (seksueel) grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken via spel en ontmoeting. Reik hiervoor de nodige instrumenten en tools aan. De stad Gent heeft het serious game 'Barst'²⁸ ontwikkeld waar jongeren geconfronteerd worden met conflictsituaties (zoals discriminatie, seksueel grensoverschrijdend gedrag, intrafamiliaal geweld, pesten) om zo deze thema's bespreekbaar te maken.
- Stimuleer en ondersteun de jeugd- en sportsector om een intern beleid rond ongewenst gedrag uit te werken. Investeer in omstaandertrainingen als onderdeel van een dergelijk intern beleid.
- Sinds 2018 moet elke erkende jeugdwerkorganisatie een aanspreekpunt integriteit (API) aanstellen en een eigen integriteitsbeleid uitwerken. Zet in op meer bekendmaking van de API (Aanspreekpersoon integriteit).
- Sinds 2021 moet elke sportfederatie die erkend is door Sport Vlaanderen een aanspreekpunt integriteit (API) aanstellen. Wat voor de federaties verplicht is, is voor sportclubs alsnog een vrijwillige keuze. Verplicht ook het aanstellen van een aanspreekpunt integriteit in elke sportclub, naar analogie met de sector jeugd.

Opgroeien

²⁸ <https://stad.gent/nl/samenleven-welzijn-gezondheid/nieuws-evenementen/barst-leert-jongeren-omgaan-met-polarisatie>

- Ondersteun en versterk medewerkers in voorzieningen (bijv. bijzondere jeugdzorg, kinderopvang, gezinsondersteuning) op vlak van kennis en vaardigheden om ook in deze sector het thema bespreekbaar te maken.
- Investeer in educatieve programma's om (seksueel) grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Start zo vroeg mogelijk.
- Stimuleer en ondersteun de sector om een intern beleid rond ongewenst gedrag uit te werken. Investeer in omstaandertrainingen als onderdeel van een dergelijk intern beleid.

Onderwijs

- Integreer voorlichting over respect, toestemming en gevolgen van grensoverschrijdend gedrag in het onderwijscurriculum. Zorg ervoor dat relationele en seksuele vorming uitgebreid aan bod komt in de nieuwe onderwijsdoelen voor het basisonderwijs en buitengewoon onderwijs, steeds op maat van kinderen. Kwaliteitsvolle relationele en seksuele vorming (RSV) helpt jongeren geïnformeerde en vrije keuzes maken over hun seksuele gezondheid en vormgeven aan wederzijds respectvolle relaties. Relationele en seksuele vorming zorgt voor minder seksueel grensoverschrijdend gedrag.
- Investeer in educatieve programma's om (seksueel) grensoverschrijdend gedrag te voorkomen door te werken rond genderstereotypen, gender mythen, grenzen stellen en respecteren (online en offline). Start zo vroeg mogelijk.
- Ondersteun en versterk onderwijsprofessionals op vlak van kennis en vaardigheden (via lespakketten en (leraren)opleiding) om grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken in een superdiverse klascontext.
- Stimuleer en ondersteun de sector om een intern beleid rond ongewenst gedrag uit te werken. Investeer in omstaandertrainingen (train de trainer) voor onderwijsprofessionals als onderdeel van een dergelijk intern beleid. De stad Gent²⁹ heeft een train de trainer rond het omstaandersprincipe uitgewerkt voor leerkrachten.

2.6. Coördinatie en afstemming rond het melden van grensoverschrijdend gedrag

Vlaams meldpunt grensoverschrijdend gedrag

- Zorg voor duidelijke communicatie over het Vlaams meldpunt GOG, zodat burgers en lokale besturen weten wanneer en hoe ze hiervan gebruik kunnen maken. Lever het nodige (communicatie)materiaal aan zodat lokale besturen de informatie over de werking van het Vlaams meldpunt GOG mee kunnen ontsluiten.
- Benadruk de slachtoffergerichte aanpak en het belang van toegankelijke informatie. Het uitgangspunt van de werking van dit Vlaams Meldpunt (en bij uitbreiding de gelijke kansen organen) dient klantvriendelijk en klantgericht te zijn. De gebruiker staat centraal. Pas de dienstverlening aan de noden van de gebruiker aan en niet omgekeerd.

²⁹ <https://stad.gent/nl/samenleven-welzijn-gezondheid/diversiteit-gent/antidiscriminatie/omstaandertrainingen>

Afstemming tussen lokale en Vlaamse meldpunten

- Sommige lokale besturen richten op eigen initiatief een (tijdelijk of duurzaam) meldpunt in en zetten in op toeleiding van meldingen naar de gelijke kansen organen. Ondersteun en financier de uitrol van impactvolle prototypes rond melden, gebaseerd op de resultaten van het pilootproject discriminatie (cfr. Convenant VVSG-ABB), in Vlaanderen.
- Ontwikkel een afsprakenkader tussen het Vlaams meldpunt GOG en lokale meldpunten, en bij uitbreiding met de gelijke kansen organen. Zorg voor heldere afspraken en rolverdeling over toeleiding, registratie en opvolging van meldingen.
- We moedigen het huidige 'no wrong door'-principe aan, zodat meldingen back-office naar de juiste instelling worden geleid, ongeacht waar het slachtoffer de eerste melding doet. Dit voorkomt dat slachtoffers worden doorverwezen zonder de juiste opvolging. Dit neemt niet weg dat we de versnippering van de meldpunten in Vlaanderen problematisch vinden.
- Zet ten volle in op het one-door-principe en professionele doorverwijzing via het nummer 1712, waarbij meldingen van seksueel grensoverschrijdend gedrag met zorg worden ontvangen en zorg er tegelijkertijd voor dat slachtoffers 24/24 en 7/7 professioneel worden doorverwezen naar passende diensten.

Lokale meldpunten als aanvulling op het Vlaamse meldpunt

- Betrek lokale besturen (en lokale partners) actief als partner in de opvolging van meldingen. Ondersteun lokale besturen als zij een eigen lokaal meldpunt inrichten en stimuleer/faciliteer samenwerking met het Vlaams meldpunt GOG en de gelijke kansen organen (cfr. Supra).
- Stimuleer en ondersteun lokale besturen om laagdrempelige en toegankelijke meldingsmogelijkheden te creëren, zodat slachtoffers snel en dichtbij ondersteuning kunnen vinden.
- Zet in op afstemming tussen middenveldorganisaties en de bestaande hulplijnen zodat er 24/7 altijd een hulplijn (vertrouwenspersonen, professioneel slachtofferhulp,...) beschikbaar is.
- Implementeer een helder doorverwijs- en beslismodel voor lokale besturen en andere toeleiders naar de centrale meldpunten en 1712.

Optimalisatie van coördinatie met gelijke kansen organen

- Voorzie in samenwerking en duidelijke afstemming tussen het Vlaams meldpunt GOG, VMRI, Unia, en het IGVM voor een efficiënte en effectieve opvolging van meldingen.
- Stel een registratiesysteem in waarbij alle meldingen, ongeacht het meldpunt, volgens dezelfde standaarden worden vastgelegd. Dit bevordert een eenduidige gegevensverzameling en laat toe trends en problemen beter te zien (cfr. supra).

3. Aanbevelingen federale overheid

3.1. Veiligheid en politie

- Pas de wet op private veiligheid aan zodat infocoaches, sfeerbeheerders, 'Angela's', care teams,... kunnen ingezet worden op evenementen, in clubs en danszaken en op het openbaar domein. Infocoaches worden o.a. in Gent ingezet als brug tussen studenten, horeca-uitbaters en politie en dragen zo bij aan een veiliger nachtleven. Infocoaches/sfeerbeheerders kunnen op evenementen enkel als vrijwilliger werken en zuiver om te informeren. Als het gaat over toezicht houden om te reageren bij een mogelijk escalerende situatie dan is dat momenteel op alle plaatsen (openbaar en privédomein) een bewakingsactiviteit waarvoor professionele security dient ingezet te worden. Legaliseer deze activiteiten door de wetgeving aan te passen, met oog voor de jonge en kleine organisaties zodat zij een betaalbare inzet van sfeerbeheer kunnen voorzien op hun evenementen.
- Een herziening van de Strategische Veiligheids- en Preventieplannen (SVPP) is noodzakelijk, met speciale aandacht voor de financiële aspecten en de verschillende subsidiestromen die lokale besturen ontvangen. Het huidige systeem, dat al bijna 30 jaar bestaat, is sterk verouderd en vereist een inhoudelijke herziening met ruimte voor lokale invulling. Lokale besturen kennen het best de lokale situatie. Daarnaast moeten de SVPP-middelen worden aangepast aan de huidige kosten en behoeften, aangezien de bedragen al jaren onveranderd zijn. Lokale besturen ervaren een gebrek aan afstemming tussen verschillende subsidiestromen op verschillende niveaus (Vlaams, federaal, enz.). Dit geldt bijvoorbeeld voor subsidies voor SVPP en impulssubsidies voor intrafamiliaal geweld (federaal). Ook Kleinere steden en gemeenten moeten worden ondersteund bij dit thema. We verwijzen hierbij ook naar het Manifest "Gecoördineerde holistische en interdisciplinaire aanpak van intrafamiliaal geweld"³⁰ van de stad Gent ten aanzien van de Vlaamse en federale overheid.
- Elke politiezone stelt een zonaal veiligheidsplan op. Dit plan beschrijft de prioriteiten op vlak van veiligheid, leefbaarheid, dienstverlening en interne werking voor een beleidsperiode van 6 jaar. Neem (seksueel) grensoverschrijdend gedrag op in deze zonale veiligheidsplannen.
- Investeer in en versterk het bevorderen van 'nabijheid' zodat de politie zichtbaar, aanspreekbaar en contacteerbaar is door de burger. Integreer aandacht voor seksuele gezondheid en meer bepaald seksueel grensoverschrijdend gedrag en hoe om te gaan met slachtoffers in de basisopleiding van politie. Neem deze competenties op in het competentieprofiel. Zo is er bijvoorbeeld al een specifieke training voor zedeninspecteurs met betrekking tot seksualiteit en seksueel grensoverschrijdend gedrag.
- Houd rekening met het onderscheid tussen meldingen en aangiftes. Werk met een code (naar analogie met de COL13 voor klachten rond racisme) om meldingen rond grensoverschrijdend gedrag binnen de politie goed te identificeren. Duid binnen het politiekorps een referentieambtenaar aan voor meldingen van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag.

3.2. Justitie

³⁰ Dit Manifest kan opgevraagd worden bij het team IFG van de stad Gent via TeamIFG@stad.gent

- Het evalueren en indien nodig aanscherpen van wetten met betrekking tot openbare orde en veiligheid.
- Het versnellen van juridische procedures en straffen voor overtredingen in de openbare ruimte.
- Om snel en krachtadig repressief op te treden ten aanzien van seksuele intimidatie op straat, is een geschikt juridisch instrument nodig. Consequente vervolging van daders op basis van de wet van 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte is moeilijk.
 - Op datum van 14 december 2022 zijn er bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen³¹ 22 rechterlijke beslissingen bekend waarin toepassing werd gemaakt van de Seksismewet.
 - Sommige lokale besturen, bijv. Stad Mechelen³², hebben een artikel rond grensoverschrijdend gedrag opgenomen in de Algemene Bestuurlijke Politieverordening. Bij overtreding kan bemiddeling ingezet worden. Dit wordt echter te weinig toegepast in de praktijk.
 - De seksismewet bestaat intussen tien jaar. Maak een grondige evaluatie en stuur bij waar nodig. Onderzoek of het wel of niet wenselijk is om plegers te vervolgen via de ABP en GAS-boetes.

4. Hoe kunnen lokale besturen aan de slag rond dit thema?

4.1. Data-Inzameling en monitoring

- Verzamel beschikbare data over grensoverschrijdend gedrag met de gemeente-stadsmonitor en aanvullende lokale indicatoren. Werk samen met de politie en andere partners om patronen in kaart te brengen.
- Betrek inwoners bij het identificeren van onveilige plaatsen door middel van bijvoorbeeld safety walks, waarbij zij gezamenlijk door buurten lopen om risicovolle gebieden aan te wijzen.
- Vraag inwoners via laagdrempelige kanalen zoals sociale media of een korte enquête naar hun ervaringen en veiligheidsgevoelens in de publieke ruimte. Dit biedt waardevolle input zonder grote investeringen in data-analyse.

4.2. Sensibilisering en bewustwording

- Ontwikkel (sensibiliserings)campagnes die het bespreekbaar maken van grenzen en wensen bevorderen. Sluit hierbij aan op Vlaamse en federale campagnes om een herkenbare boodschap te creëren.
- Sluit aan bij bestaande Vlaamse campagnes over grensoverschrijdend gedrag door posters, folders en sociale media-posts beschikbaar te stellen. Dit materiaal is vaak vrij toegankelijk en direct inzetbaar.

³¹ Een evaluatie van de Seksismewet door het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen: https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/174_-_evaluatie_seksismewet.pdf

³² Uit de Algemeen bestuurlijke Politieverordening van de stad Mechelen "Artikel 84. Het is verboden personen de vlotte doorgang te belemmeren, hen op enigerlei wijze te intimideren of hen ongewenst na te roepen, te beledigen (buiten de gevallen bepaald in artikel 448 Sw), aan te klampen of na te lopen".

- Organiseer omstaandertrainingen voor inwoners in het herkennen en aanpakken van grensoverschrijdend gedrag, zodat zij weten hoe ze als omstaander effectief kunnen handelen.
- Organiseer een jaarlijkse of halfjaarlijkse informatieavond in samenwerking met een expertiseorganisatie, zoals bijvoorbeeld Sensoa, om bewustzijn te creëren bij inwoners over wat zij kunnen doen bij grensoverschrijdend gedrag.
- Gebruik sensibiliseringsmateriaal op eigen evenementen en stel dit materiaal ter beschikking voor externe organisatoren.
- Informeer verenigingen via bestaande adviesraden en overlegfora, bijvoorbeeld door de organisatie van een workshop.
- Integreer dit thema in bestaande vormingen en opleidingen (bijvoorbeeld fuifbuddy, fuifcoach, animator, vorming rond omgaan met agressie, enz.) en bestaande draaiboeken voor de organisatie van evenementen (bijvoorbeeld draaiboek 'tips voor organisatoren').

4.3. Meldpunten en ondersteuning

- Richt een laagdrempelig lokaal meldpunt in of werk samen met het Vlaams Meldpunt GOG en de gelijke kansen organen. Zorg ervoor dat meldingen gemakkelijk, vertrouwelijk en op een klantvriendelijke manier gedaan kunnen worden.
- Moedig het gebruik van het meldnummer 1712 aan, dat al is ingesteld voor grensoverschrijdend gedrag. Dit kan eenvoudig via de gemeentelijke website, informatiebrochures en sociale media. subsidiereglementen van de gemeente

4.4. Veilige Publieke Ruimte

- Verhoog de veiligheid in de publieke ruimte door slimme verlichting, camera's en duidelijke bewegwijzering. Overweeg Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) bij stadsontwerpen, waarbij veiligheid in het ontwerp wordt geïntegreerd zonder 'vijandige architectuur'.
- Pas gender inclusieve methodieken toe bij de planning van openbare ruimtes. Houd rekening met specifieke noden van vrouwen en andere doelgroepen om inclusieve en veilige ruimtes te creëren.
- Moedig uitgaansgelegenheden en evenementen aan om safe(r) spaces te creëren. Bied trainingen voor barpersoneel en uitbaters over de omgang met grensoverschrijdend gedrag en meldingen.
- Werk samen met buurtinformatienetwerken (BIN's) of buurtverenigingen om onveilige plekken in kaart te brengen. Zij kunnen waardevolle inzichten leveren zonder grote investeringen.

4.5. Training en opleiding voor medewerkers

- Investeer in training van gemeentelijke medewerkers en partners, zoals jeugd- en sportmedewerkers, over integriteit en omgang met grensoverschrijdend gedrag. Maak gebruik van bestaande instrumenten, zoals de "Grenswijs"-toolkit van Sensoa.

- Ondersteun lokale horeca en evenementenorganisatoren door opleidingen te organiseren of materiaal op maat aan te reiken voor het sensibiliseren rond en omgaan met grensoverschrijdend gedrag.

4.6. Subsidiereglementen en vergunningen als hefboom

- Minimale verwachtingen toevoegen bij de aanvraagprocedure van evenementen (evenementenloket). Bijvoorbeeld opleiding volgen, affiche zichtbaar uithangen, aanspreekpunt GOG.
- Minimale verwachtingen toevoegen bij aanvraagprocedure vergunning "Tijdelijke Inbeslagname Openbaar Domein"
- Inspanningen of aanpak rond grensoverschrijdend gedrag opnemen als voorwaarde in subsidiereglementen van de gemeente.

4.7. Transversale aanpak

- Kies voor een transversale benadering bij de preventie van grensoverschrijdend gedrag en het verhogen van een veiligheidsgevoel. Sensibiliseer en activeer de andere beleidsdomeinen rond grensoverschrijdend gedrag. In de praktijk wordt dit thema voornamelijk opgenomen vanuit gelijke kansen en/of veiligheid. Zet ook in op het sensibiliseren van omgevingsambtenaren, ondernemers (handel en horeca)/economie, onderwijs, sport, jeugd en cultuur, enz.

4.8. Samenwerking partners

- Werk samen met scholen en jeugdorganisaties om jongeren bewust te maken van respect, grenzen en het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag.
- Werk samen met lokale partners en maatschappelijk middenveld. Het delen van informatie en middelen kan bijdragen aan een gecoördineerde aanpak van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag. Het bevorderen van samenwerking tussen lokale besturen, politiediensten, omgevingsambtenaren, diensten economie, preventiewerkers, diensten Gelijke kansen en andere relevante actoren om informatie uit te wisselen en goede praktijken te delen met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag.
- Werk samen met het Vlaams Meldpunt GOG en de gelijke kansen organen voor een gecoördineerde opvolging, ondersteuning en monitoring van meldingen. Maak werkafspraken rond deze samenwerking op het terrein.

4.9. Inzet van lokale expertise en goede praktijken

- Maak gebruik van de VVSG-praktijkenbank en lokale expertise om succesvolle projecten te delen en op te schalen.
- Neem deel aan de bestaande lerende netwerken (gelijke kansen, straatintimidatie).